

Trombocītu bagātinātās plazmas un hormonālo preparātu intraartikulāras terapijas salīdzinājums pacientiem ar mērenu ceļa locītavas osteoartrītu

Andrejs Elksniņš-Finogejevs¹, Andrejs Peredistijs²

¹ Rīgas Stradiņa universitāte, Tālākizglītības fakultāte, Latvija

² SIA "ORTO klīnika", Latvija

Ievads. Pēdējā desmitgadē īpaša uzmanība tiek pievērsta jaunai ārstēšanas metodei – trombocītu bagātinātās plazmas (PRP – *platelet-rich plasma*) intraartikulārām injekcijām pacientiem ar ceļa locītavas osteoartrītu. Intraartikulārai terapijai ir augsta efektivitāte un drošība, kas ir pamatkritēriji speciālistu izvēlē pētīt PRP ārstēšanas metodi un lietot to ikdienas darbā.

Hormonālo preparātu terapijas pielietojums mūsdienās ir zelta standarts, tomēr tās efektivitāte ilgtermiņā, salīdzinot ar PRP terapijas rezultātiem, un drošība, apskatot pēdējo gadu laikā pieaugošo komplikāciju skaitu, ir apšaubāma.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Mērķis: salīdzināt PRP un hormonālā preparāta (HP) intraartikulārās terapijas efektivitāti un drošību ceļa locītavas II-III pakāpes osteoartrīta gadījumā.

No 2016. gada aprīļa līdz 2017. gada janvārim prospektīvā randomizētā pētījumā tika iekļauti 30 pacienti ar primāru ceļa locītavas II-III pakāpes osteoartrītu pēc *Kellgren-Lawrence* klasifikācijas. Iekļaušanas kritēriji: sāpes un / vai kustību ierobežojumi ceļa locītavā, agrāk nav bijušas veiktas invazīvas manipulācijas ceļa locītavai; pēdējo 10 dienu laikā nav lietoti nesteroidie pretiekaisuma līdzekļi. Randomizācijai tika izmantota "Randomizer for Clinical Trial" datorprogramma, veidojot PRP un HP grupas. Pacientiem HP grupā (n = 15) intraartikulāri ievadīja *Kenolog* 40 mg un *Sol. Lidocaini* 2% – 5 ml, PRP grupā (n = 15) ievadīja 8 ml PRP. Sāpju, funkcionalitātes un terapijas efektivitātes izvērtēšanai dinamiskā vienu nedēļu (N1), vienu mēnesi (M1), trīs mēnešus (M3) un sešus mēnešus (M6) kopš injekcijas veikšanas tika izmantotas: vizuālā analoģu skala (VAS), *Knee society score* (KSS) un *International Knee Documentation Committee* skala (IKDC). Intraartikulārās injekcijas veikšanas dienā fiksēja pilnu asins ainu un trombocītu bagātinātās plazmas analīzi. Statistisko datu apkopojums veikts, izmantojot *IBM SPSS Statistics* un *Microsoft Excel* programmu.

Rezultāti. Pētījumā tika iekļauti 30 pacienti ar vidējo vecumu 68 ± 9 gadi.

Izvērtējot terapijas efektivitāti pēc VAS skalas, sākotnējās vērtības gan PRP, gan HP grupā bija vienādas (vidējais \pm SK, 6 ± 1), rezultāti uzlabojās N1 laika posmā līdzvērtīgi (vidējais \pm SK, 3 ± 2). Periodā M3 PRP grupā, salīdzinot ar HP grupu, VAS punktu skaits bija statistiski ticami mazāks (vidējais \pm SK, 1 ± 1 vs. 4 ± 2 attiecīgi, $p < 0,001$; attiecīgi arī M6 periodā (vidējais \pm SE, 1 ± 2 vs. 5 ± 2 attiecīgi, $p < 0,001$). Līdzīgs rezultāts tiek novērots, izvērtējot IKDC punktu skaitu, salīdzinot PRP un HP grupas N1 periodā (vidējais \pm SE, 66 ± 15 vs. 64 ± 14 attiecīgi, $p < 0,003$) un M6 periodā (vidējais \pm SE, 81 ± 16 vs. 54 ± 20 attiecīgi, $p < 0,003$). N1 periodā KSS punktu skaits (vidējais \pm SE, 79 ± 25 vs. 78 ± 23 attiecīgi, $p < 0,005$), M6 periodā identificēts augsts KSS punktu skaits PRP grupā, salīdzinot ar HP grupu (vidējais \pm SE, 90 ± 14 vs. 72 ± 15 attiecīgi, $p < 0,006$). Pacientiem HP grupā netika novērotas komplikācijas. PRP grupā 11 pacientiem (73%) N1 laika posmā konstatēja nelielu sinovītu, kurš spontāni uzsūcās trīs nedēļu laikā pēc injekcijas.

Secinājumi. PRP un HP intraartikulāro injekciju terapijas efektivitāte N1 periodā ir līdzvērtīga. Bet PRP kā terapijas metode demonstrē statistiski ticamus rezultātus ilgtermiņā, salīdzinot ar HP M3 un M6 periodā. PRP terapijas blakusparādības un komplikācijas bieži ir klīniski nenozīmīgas un pašlimitējošas.